

COMITÉ VAN WATERGEBRUIKERS

ADVIES

Ontwerpen van tariefmethodologieën van toepassing op de diensten van watergebruik in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vanaf 1 januari 2022

Aanvrager	BRUGEL
Aanvraag ontvangen op	18 februari 2021
Advies goedgekeurd door het Comité van Watergebruikers op	18 maart 2021

Vooraf

Op 18/02/2021 heeft het Comité van Watergebruikers (hierna "het Comité") een aanvraag van BRUGEL ontvangen betreffende de ontwerpen van tariefmethodologieën die vanaf 1 januari 2022 van toepassing zullen zijn op de diensten met betrekking tot het gebruik van water in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Artikel 39/1 §4 van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot vaststelling van een kader voor het waterbeleid in het Brussels Gewest bepaalt : "BRUGEL vraagt het advies van het Comité van Watergebruikers [...] over de tariefmethodologie".

Een eerste ontwerp van methodologie werd voorgesteld en in februari 2020 voor advies voorgelegd aan het Comité van Watergebruikers. Teneinde de sociale maatregelen gelijktijdig met de toepassing van de nieuwe tarieven in te voeren, had de Regering evenwel besloten om de inwerkingtreding van de tariefmethodologie met een jaar uit te stellen, zonder dat deze beslissing gevolgen had voor de reeds goedgekeurde mechanismen.

Advies

1. Algemene beschouwingen

1.1 Progressieve prijzen voor individuele meters

In de "Methodologie Vivaqua – Motivering " pleit BRUGEL voor een relatief lineaire progressiviteit waarbij overdreven tariefovergangen tussen de verschillende schijven worden vermeden (cf. blz. 111/130 van het document "Methodologie Vivaqua – Motivering "). Verderop (blz. 113/130) wijst BRUGEL er ook op dat er bij haar weten geen rechtstreeks verband bestaat tussen een laag verbruik en een laag inkomen en dat het belang van de invoering van een progressief tarief (zonder compenserende maatregelen) vrij minimaal is. In de tariefmethodologie, die in 2020 werd gepubliceerd, vermeldde BRUGEL nochtans een derde schijf die meer dan vier keer duurder was dan de eerste. **Het Comité** is van mening dat deze progressiviteit zeer hoog is en helemaal niet lineair.

Volgens de gegevens van BRUGEL (p. 108/130-109/130 van het document "Methodologie Vivaqua - Motivering") heeft 18% van de alleenstaanden een verbruik van meer dan 70 m³/persoon/jaar. Zij zullen dus een aanzienlijk deel van hun waterverbruik moeten betalen tegen een "exorbitant" tarief. Redelijkerwijs kan echter worden aangenomen dat veel van deze huishoudens geen alleenstaanden zijn en dat de informatie in het nationale register niet de werkelijkheid weergeeft (zie punt 1.3). **Het Comité** plaatst dan ook vraagtekens bij de toepassing van een progressieve prijsstelling zoals die vandaag is gepland en die vooral in de Brusselse context veel problemen oplevert.

Bovendien komt de door BRUGEL gedefinieerde eerste (vitale) schijf overeen met 15 m³/persoon/jaar, wat volgens **het Comité** neerkomt op waterarmoede, zoals blijkt uit de berekening van BRUGEL : voor 15 m³/persoon/jaar zijn twee douches per week voorzien.

Indien het gradueel tarief voor individuele watermeters, zoals dat thans door de ordonnantie wordt opgelegd, wordt gehandhaafd, welnu dan beveelt **het Comité** aan om het volume, dat aan de eerste

schijf van het gradueel tarief wordt toegewezen, te verhogen en het tarief van de verschillende schijven rond de gemiddelde prijs aanzienlijk aan te scherpen.

1.2 Discriminerende tarifiering

In de kaderordonnantie Water is bepaald dat de tarieven evenredig en niet-discriminerend moeten zijn. BRUGEL stelt dat, voor een gemiddeld verbruik, het verschil tussen een progressief tarief en een lineair tarief een zeer kleine impact zou moeten hebben op de factuur die aan de consument wordt gepresenteerd. **Het Comité** merkt echter op dat dit alleen geldt voor het gemiddelde verbruik. Indien, om welke reden ook (student, persoon zonder papieren, recente verhuizing, co-ouderschap, enz.), een of meer personen niet in de woning woonachtig zijn, zal - zelfs bij een gemiddeld verbruik per inwoner van het huishouden - de waterfactuur met het progressieve tarief veel hoger zijn.

Evenzo zal, indien het verbruik per persoon aanzienlijk lager dan gemiddeld (bijv. indien een persoon de helft van het jaar in het buitenland woont) of hoger dan gemiddeld (bijv. een alleenstaande) is, het progressieve tarief ofwel aantrekkelijker ofwel minder aantrekkelijk zijn dan het lineaire tarief.

Bovendien is het percentage consumenten (huishoudens en bedrijven) dat hun woning of pand huurt nergens in België hoger dan in Brussel. Deze verbruikers hebben doorgaans geen controle over het type watermeter dat in hun huis of gebouw is geïnstalleerd. Een systeem met dubbele prijsstelling leidt dus *de facto* tot discriminatie tussen verbruikers : in het voorbeeld van twee huishoudens van dezelfde grootte die dezelfde hoeveelheid water verbruiken, zouden deze twee huishoudens een verschillende prijs kunnen betalen al naargelang zij een collectieve of een individuele meter hebben. Immers, de ene zou kunnen uitkomen op een progressief tarief en de andere op een lineair tarief. Geen discriminatie is in dit geval enkel mogelijk indien deze huishoudens precies het gemiddelde verbruiken.

Het Comité erkent de inspanningen die BRUGEL heeft verricht om de discriminerende situaties tussen de twee tariefstelsels op te heffen. Deze discriminatie zou echter blijven bestaan met de invoering van de thans gebruikte tariefmethodologieën. Het huishoudelijk lineair tarief zou inderdaad lager zijn en de situatie zou dus *a priori* billijker zijn dan voorheen, maar houdt op dat te zijn en wordt discriminerend zodra een consument het "klassieke schema", waarin de ordonnantie en de methodologieën voorzien, overschrijdt of er niet aan beantwoordt. Ten tweede, hoe progressiever het tarief, hoe discriminerender de dubbele tariefregeling (lineair versus progressief) zal zijn.

In de bovengenoemde gevallen kan een gelijke behandeling (of liever gelijke facturering) dus niet worden gegarandeerd voor de verschillende soorten consumenten al naargelang zij onder het lineaire dan wel het progressieve stelsel vallen. **Het Comité** herhaalt daarom zijn twijfels over het gebruik van een progressieve prijsstelling zoals thans gepland. Het wijst er op zijn *minst op* dat er geen verplichting bestaat om de tarieven zeer progressief te maken, en stelt voor om voor deze ontwerpen van methodologieën een vlakkere progressiviteit te overwegen.

1.3 Exclusief gebruik van het nationale register om het aantal bewoners van een woning te bepalen

Het **Comité** betreurt dat in de tariefmethodologie wel melding wordt gemaakt maar op geen enkel moment rekening wordt gehouden met het feit dat er soms een grote discrepantie kan bestaan

tussen het aantal personen dat in het nationale register op een adres is ingeschreven en het aantal personen dat er daadwerkelijk woont.

Dit is een veelvoorkomend probleem te Brussel. Het gaat om mensen zonder geldige papieren, studenten die op een ander adres wonen, gezinnen met wisselende voogdij over de kinderen, mensen die verhuizen, buitenlandse werknemers, enz. Voor al deze mensen is er geen oplossing en zij zullen gedwongen worden een onterecht hoog watertarief te betalen als zij "profiteren" van een individuele meter met progressief tarief.

Het Comité is van mening dat het, zolang de prijsstelling progressief is en in het belang van billijkheid en rechtvaardigheid, op zijn minst mogelijk moet zijn om de informatie in het nationale register te corrigeren. In het algemeen zijn de ontwerpen van tariefmethodologieën niet voldoende becijferd.

1.4 Beginsel van de vervuiler betaalt

De kaderordonnantie Water voorziet in een prijsstelsel dat het beginsel "de vervuiler betaalt" eerbiedigt. Hoewel **het Comité** verwelkomt dat de Regering dit beginsel wil toepassen, wijst het erop dat het in dit ontwerp van tarifieringsmethodologie niet in acht wordt genomen, aangezien de zuivering van regenwater, die een aanzienlijk deel van de waterprijs uitmaakt, volledig ten laste komt van de (huishoudelijke en niet-huishoudelijke) waterverbruikers, die zelf niet verantwoordelijk zijn voor het regenwaterbeheer. Bovendien wordt in de tariefmethodologie de last van de regenwatersanering gekoppeld aan het verbruik van drinkbaar water : hoe meer water een huishouden of bedrijf verbruikt, hoe meer hij of zij zal betalen voor regenwatersanering.

In het algemeen heeft **het Comité** twee bezwaren tegen het principe om de zuivering van regenwater gewoon in de waterrekening op te nemen, zodat pendelaars (en bijgevolg de grote bedrijven) alsook andere extraterritoriale actoren voor de financiering van de dienst moeten tussenkomen :

- Ten eerste is water een basisbehoefte voor alle huishoudens en veel bedrijven. Het argument van de eerbiediging van de beginselen van reflectiviteit en kostendekking tussen waterverbruikers binnen en buiten de gezinssfeer kan worden gehoord voor de levering en zuivering van water dat door verbruikers wordt geloosd, maar heeft geen basis wat betreft de zuivering van regenwater, die hoe dan ook op een grotendeels willekeurige wijze wordt gefinancierd.
- Ten tweede, is het logisch om de prijs van de regenwaterzuivering te laten dragen door de Brusselse verbruikers in verhouding tot de verbruikte hoeveelheden, enkel en alleen omdat bepaalde instellingen en/of personen niet zullen deelnemen aan de financiering van de dienst ? Een derde van de Brusselaars heeft een inkomen onder de armoederisicodrempel en water is een essentieel goed voor de menselijke waardigheid. Tienduizenden (honderdduizenden) huishoudens of kleine ondernemingen met zeer lage inkomens moeten bijgevolg een voor hen aanzienlijke financiële last dragen onder het voorwendsel dat sommigen niet (genoeg) belasting betalen. **Het Comité** meent dat deze redenering onrechtvaardig is.

Het Comité steunt de bevordering van maatregelen om het waterverbruik in het algemeen te rationaliseren, zowel voor huishoudens als voor bedrijven en openbare instellingen, maar wijst erop dat de manoeuvreerruimte voor huishoudens en kleine bedrijven veel beperkter is dan voor grote

bedrijven en openbare instellingen. Dit geldt met name voor het regenwaterbeheer : een groot deel van de huishoudens en bedrijven is huurder van hun woning of pand en speelt – in vergelijking met de eigenaar - als loutere gebruiker van zijn perceel slechts een zeer beperkte rol bij het regenwaterbeheer.

Het Comité beveelt aan dat de kosten van regenwaterzuivering eerlijk worden verdeeld. Zij herhaalt ook de eis dat alle waterverbruikers op termijn moeten worden aangemoedigd om hun waterverbruik en -beheer te rationaliseren en dat de beschikbare actiemiddelen moeten worden ingezet. Bovendien hoeft een nuttig regenwaterbeheer niet per se financieel te worden gestimuleerd, maar kan het bijvoorbeeld ook worden gerealiseerd via de stedenbouwkundige verordening. **Het Comité** wijst ook op de belangrijke rol van het Gewest en de gemeenten op dit gebied, bijvoorbeeld via de desimpermeabilisatie van de bodem en het blauwe netwerk.

Het Comité stelt dan ook voor om het regenwaterbeheer op een andere manier te financieren dan via de waterfactuur van de huishoudens. Het zou mogelijk zijn om deze financiering hoofdzakelijk te baseren op subsidies, op voorwaarde dat deze toelagen kunnen worden verhaald op de eigenaars van percelen of op andere waterverbruikers met beschikbare actiemiddelen. Hij wijst erop dat een dergelijk mechanisme zal toelaten om de waterprijs voor de Brusselse gezinnen te verlagen.

2. Bijzondere beschouwingen

2.1 Sociale tussenkomst

De nieuwe tariefmethodologie, die leidt tot verhogingen van de waterprijs, moest samen met de sociale interventie in werking treden. Volgens informatie van het kabinet van de minister van Leefmilieu is de sociale interventie zoals beschreven in de methodologie echter onuitvoerbaar. **Het Comité** stelt daarom voor om nieuwe maatregelen uit te werken.

2.2 Lekken

Bij een progressief tarief is het bestaan van een lekkentarieff van cruciaal belang, vooral met een derde schijf die zo hoog is als deze waarin de in 2020 gepubliceerde methodologie voorziet. Ook acht **het Comité** het van belang dat er een lekkentarieff komt dat niet alleen van toepassing is op een plotselinge stijging van het verbruik van het ene op het andere jaar. In het geval van een appartement met toestellen in slechte staat (een lekkende doorspoeler, druppelende kranen, een ontbrekende douchekop, enz.) is er namelijk geen sprake van een plotse stijging van het waterverbruik.

Bovendien "wijst BRUGEL erop dat de vaststelling van de drempel voor het lektarieff het risico van overfacturatie in verband met de invoering van een tarief voor overconsumptie binnen het periodieke tarief (3de schijf) corrigeert" (cf. blz. 99/130 van het document "Methodologie Vivaqua – Motivering "). Zoals hierboven vermeld, zal het lekkentarieff geen oplossing bieden voor het probleem van huishoudens waarbij de bewoners van de woning niet in het nationale register zijn ingeschreven. Bovendien is het, zelfs met een lekkentarieff, zeer optimistisch om ervan uit te gaan dat iedereen die in aanmerking komt, ervan zal profiteren. Verwacht mag worden dat een dergelijk mechanisme in aanzienlijke mate niet zal worden toegepast.

Het Comité is dan ook van mening dat de invoering van het lekkentarief niet alle problemen in verband met overconsumptie zal oplossen en dat er nog steeds twijfels bestaan over de uitvoeringsregelingen en de voorgestelde verlaging.

2.3 Mutualisering van de installatie van individuele meters

"Om het plaatsen van individuele meters te stimuleren, is BRUGEL voorstander van een gedeeltelijke verdeling van de kosten van deze prestatie over de collectiviteit" (cf. blz. 126/130 van het document "Methodologie Vivaqua – Motivering"). Met andere woorden, dit zou betekenen dat alle huishoudens in Brussel moeten betalen voor de installatie van individuele meters, ook al is dit in sommige gebouwen technisch niet mogelijk. Deze huishoudens zouden dus betalen voor iets waarvan zij in feite zijn uitgesloten.

Bovendien is het aan de eigenaars om de werkzaamheden voor de installatie van individuele meters uit te voeren. In 2011 was 61% van de Brusselse huishoudens huurder, en eigenaars zijn gemiddeld veel beter af dan huurders¹. Het gaat er dus om, via de waterfactuur (die meestal door de huurders wordt betaald) een deel van de werkzaamheden te financieren die onder de verantwoordelijkheid van de eigenaars vallen. Dit is een onrechtvaardige herverdeling van financiële middelen die op een basisbehoefte worden geheven.

Het Comité vindt dit mechanisme betwistbaar. Er zijn andere manieren om eigenaars aan te moedigen of te dwingen om individuele meters te installeren zonder dat dit wordt gedekt door de waterfactuur.

*
*   *
*   *

---

¹ Volgens het IWEPS bedroeg het armoederisico in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2019 23,4% voor huiseigenaars, terwijl het 40% bedraagt voor huurders tegen marktprijzen en 56,8% voor huurders tegen verlaagde prijzen (Bron: <https://www.iweps.be/wp-content/uploads/2020/12/I017-PAUV.STAT.LOG-Annexe-1-1.xlsx>).